

הנסין השובב

ילד הפלא של המוסיקה האמריקאית, ליאונרד ברנשטיין, בשעת חזרה עם התזמורת הישראלית. לני הפך לפטרון קבוע של התזמורת, סייר עמה בתקופות הקשות ביותר בירושלים הנצורה ובבאר שבע, יום אחרי כיבושה, ברנשטיין, הידוע בעליוותו ובשובבותו, התחבב ביותר על הקהל הישראלי.

קיסר השרבים

ארתורו טוסקניני, גדול המנצחים בדור זה, בשעת הרי פנת הבכורה של התזמורת הישראלית בשנת 1936, באומי יריד המזרח בתל אביב. טוסקניני, שהיה קשור גם אחרי כן לתזמורת הארץ-ישראלית, סייע להקמתה, כדי להפגין את אהדתו לעם היהודי הנרדף עליידי הנאצים והפאשיסטים.

הגיעה התזמורת לחלק זה, סימן המנצח ל- טורנר כי תורו לנגן. טורנר החל לנשוף - והכלי לא הפיק שום צליל. הוא נשף פעם נוספת - ושוב לא הלך. רק בפעם השלישית הצליח להתחיל לנגן. הסיבה הייתה נעוצה בגריר קטן של חלק, שנדחק אל תוך הפיה. הכל התרחש תוך חלק קטן של שניה, ואיש לא הרגיש בכך. אולם לגבי טורנר, היה זה אסון שלא ישכח.

שהיתה או בקרבת אולם אוהל שם. מדי פעם היה בורח עם חבריו מבית-הספר, מאי זין בחשאי לתזמורת. במיוחד מצאה חן בעיניו נגינת האבוב. באותם הימים היה מחסור במנגנים על כלי נשיפה בארץ. ד"ר באייר, רופא אוזניים מפורסם ומנגן אבוב, החליט ללמד את טורנר הצעיר נגינה על כלי זה.

כשסיים טורנר את בחינות הבגרות, הת- קבל כמנגן אבוב בתזמורת שירות השידור בירושלים, למד אצל מנגן האבוב הראשי של התזמורת ברם בלאז. לפני 11 שנה פנתה אליו הנהלת התזמורת הארץ-ישראלית, ביק- שה ממנו להצטרף למנגינה. טורנר תפס את מקומו של מורהו, ברם בלאז, הפך למנגן אבוב ראשי, בלאז נדחק למנגן אבוב רגיל. האבוב נחשב לאחד הכלים הקשים ביותר לנגינה. אחד הגורמים לכך היא הפיה המיו- דרת של כלי-נשיפה זה, אותה חייב המנגן ליצור בעצמו מקנה-סוף מיוחד. רק אחת מכל עשר פיות שהמנגן יוצר ראויה לשי- מוש, וגם היא מתכלה תוך זמן קצר. כמה שעות ביום מקדיש טורנר ליצור פיות, שעה וחצי נוספת ליום הוא מתרגל. לא פעם מתרחשת גם למנגן בדרגתו תק- לה קטנה. כך, למשל, באחד הקונצרטים, ניגנה התזמורת את הסימפוניה השביעית של בטהובן. באחד החלקים של יצירה זו יש קטע-מעבר, בו מנגן האבוב לבדו. כש-

מנגנת את ההימנון המלכותי המצרי ואת התקדה, והאורחים הנכבדים היו מתמלאים הערצה יודותית ליהודי ארץ-ישראל. באחד הקונצרטים הופיע מוסטפא אל-נחאס כאשא, ראש ממשלת מצרים. הוא עמד וקד לעבר הקהל שמחא לו כף, מאוחר יותר עלה המנצח על הבמה. שוב פרץ הקהל ב- תשואות סוערות. אולם נחאס היה סבור שהתשואות מכוננות אליו. הוא קם שוב והשתחנה לקהל.

יאחר איש מבין חברי התזמורת המאושרים.

★ ★ ★ פורים במצרים

26 דצמבר 1936 הרים ארתורו טוסקניני את שרביטו לראשונה, לנצח על התזמורת הארץ-ישראלית. תחת ניצוחו ניגנו חברי התזמורת בחדת-קודש ממש. ל- 35 המנגנים שנשארו בתזמורת מאז אותו תאריך היסטורי, נשארה חתימת קונצרט- הפתיחה הוזקה ביותר מכל שנות נגינתם. לפני קונצרט הפתיחה חזר טוסקניני עם התזמורת חמש או שש פעמים, עמד על קיצו של יוד, הקפיד שכל פרט ופרט יהיה כליל השלימות. למרות שכל עם התזמורת הגדולות בעולם היה טוסקניני מתפרץ לא פעם והופך עולמות, עברה נגינת התזמורת הארץ-ישראלית עמו בשקט יחסי.

★ ★ ★ אסון של חצי שניה

מ האולם ביריד המזרח עברה התז- מורת אולם תיאטרון אהל, ומשמ למשכנה האחרון - אולם אוהל שם. אף אחד מ- אולמות אלה לא התאים לתפקידו. בניגוד למוסדות אמנות אחרים בישראל, נקטה התזמורת קו ליברלי בנוגע לקבלת חברים חדשים. השיקול היחיד שקבע היה השיקול האמנותי, וכך לא היססה הנהלת התזמורת להחליף מנגנים ותיקים בכשרונות צעירים. דוגמה מוחשית לכך הוא סיפורו של מנגן האבוב הראשי, אליהו טורנר. טורנר, יליד גרמניה בן 37, עלה לארץ בהיותו בן 13. בגרמניה החל ללמוד נגינה על פסנתר. גם בארץ המשיך את לימודיו בבית לוינס, קונסרבטוריון בהדרכתו של מנשה רבינא. הוא למד בגימנסיה בלפור,

מיום הפתיחה נכנסה עבודת התזמורת ל- תלם קבוע. סדרות המינגיים לקונצרטים נקנו כולן. בשמונת הימים הראשונים של קונצרטי התזמורת האוינו כחמישה-עשר אלף איש. גדולי המנצחים והסוליסטים של אותם הימים נעתרו להזמנת התזמורת, ותוך זמן קצר החלה זו לערוך קונצרטים במצרים ובלבנון. בשתי מדינות אלה קמו ועדים מיוחדים של שוחרי התזמורת, והופעותיה בקהיר וב- אלכסנדריה היו המאורע החברותי והאמנותי החשוב ביותר של העונה. התזמורת היתה

★ ★ ★ אם ומוסיקאית

ק לפני שש שנים, כשמלאו תזמורת 15 שנה, יצאה לראשונה לשורת הופעות מעבר לים. בסיום מחוץ אל חוף בארצות-הברית ערכה התזמורת 54 קונצרטים, 40 ערים. כעבור ארבע שנים יצאה התזמורת לסיור בתשע ארצות אירופיות. יתכן ולגבי רוב חברי התזמורת היתה זו החייה בלתי נשכחת. אולם לאשר ויהודית בורוכוב, הזוג הנשוי היחיד המנגן בתז- מורת, היוותה נסיעה זו בעיה חמורה. יהו- דית בורוכוב היא אחת משלוש הנשים ה- מנגנות בתזמורת. היא מנגנת על ויולה. יהודית היא ילידת הארץ, עשתה את דא- שית צעדיה במוסיקה אצל משה הופנקו, ב- קונסרבטוריון שולמית. בעודה ילידה הצטיי- נה בזמרה. באחד הימים נלקחה לקונצרט של הכנר בילאבסקי, ולא ישנה כל אותה לילה מעצמת החחיה. היא החליטה להיות כנרית. כשהתבררה ונסעה למסע-לימודים ב- צרפת, החליפה את הכינור בוילה, שציליה מצא חן יותר באוזניה.

יהודית מנהלת בית ומגדלת בנים, ועם זאת ממשיכה לנגן בתזמורת. הנגינה יוצרת בע- יות מיוחדות בבית. בנה הבכור של יהודית, איתמר (סיני) בורוכוב, שנפל בסיני, ניגן על צילו. אולם הוא הפסיק את נגינתו מתוך אירצון שהוריו יקבעו את דרך חייו. בנה הצעיר, יורם בן ה-10, אינו מתלהב למוסי- קה, משום שלגביו כרוכה הנגינה בזכרונות העדרם של הוריו מהבית. אמרת יהודית: "מבחינך נראים חיי המוסי- קאי מבריקים; אולם מבפנים הם קשים מאוד. אני מרגישה את עצמי אשמה באי- הקדשת כל תשומת הלב לילדי, משום כך איני יוצאת לבלות, כדי לפצותם."

★ ★ ★ פשוט: בית

ה שבוע יתרחש המאורע הגדול ב- ה חייהם של שלמה בור, יעקב טורוביץ, אליהו טורנר ויהודית בורוכוב. לגבי העולם החיצוני תסמל פתיחת היכל התרבות את פארו של הגאון היהודי בשטח המוסיקה. לגביהם יהיה זה פשוט בית; בית בו יוכלו להפיק יחד את מיטב הצלילים, לה- כילו את עצמיותם בניגונה, ולתת סורקן לחדות היצירה בעולם הצלילים.

לני באילת ברנשטיין (ימין), בחברת הצייר יוסי שטרן, באילת, לפני ארבע שנים. המנצח התאהב במקום, החליט לקיים השנה קונצרט מיוחד המיועד לתושבי אילת.

דתורו בתל-אביב טוסקניני בחברת ברונסי- לב הוברמן, מיסד התז- מורת. אתם נראים אשת טוסקניני והינריך סימון, ממנהלי התזמורת.